

dențierii unei posibile mediocrități; iar dacă acceptăm că marile fenomene ale spiritului, precum este și patristica, n-au fost generate de personalitățile jumătăților de măsură sau pigmee, atunci vom înțelege și valoarea lui Tertulian și de ce el nu a putut fi altfel decât a fost, indiferent, desigur, de aprecierile sau deprecierile posterității.” (pg. 42). În fond, măsura, echilibrul, calea de mijloc, clamată de cei vechi, fundamentală pentru existența de obște, nu-și găsește nicidecum loc în universul descoperirilor. Recuperând, apoi, informația istorică potrivit căreia Sfântul Ciprian al Cartaginei – „spirit echilibrat, blând și adesea trist că omul nu este așa cum ar trebui să fie” (pg. 72) – nu cunoștea decât extrem de puține lucrări, cu excepția *Bibliei*, autorul socoate că faptul „trebuie considerat pozitiv, benefic, mirabil chiar în măsura în care raportarea doar la textul biblic ne oferă certitudinea purității intelectual-creștine a lui Ciprian; să subliniem de asemenea că, în fapt, episcopul cartaginez nu prea avea la cine să se raporteze, fiind el însuși un arhitect al viitoarei autorități.” (pg. 67). Prin intermediul unor atare exemple, observăm cum, purtați în lumea literaturii patristice latine, o străbatem decelându-i articulațiile fundamentale și rolul său major nu doar în istoria literaturii latine, ci și în lumea ideilor și a conștiinței.

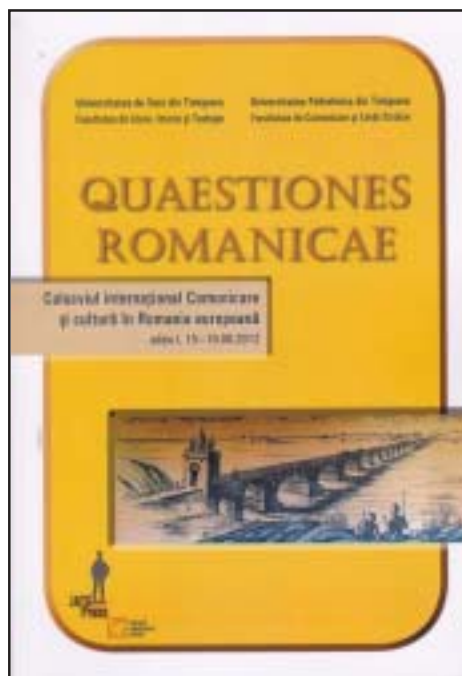
Am conturat aici elementele fundamentale prin care se distinge, în peisajul lecturilor preponderent canonice, *largo sensu*, cartea lui Dan Negrescu, *Patristica perrenia aucta*. Complexitatea ei tematică, direcțiile pe care le deschide printr-o interpretare personală, i. e. pasională, devin imbold pentru o privire mereu critică, adică vie și implicată, asupra literaturii, oricărei sfere s-ar circumscrie aceasta.

Semnale ACL

Daniela Damian

Quaestiones Romanicae *

Reflectând lucrările primei ediții a Colocviului internațional „Comunicare și cultură în România europeană”, desfășurată în perioada 15-16 iunie 2012, volumul „Quaestiones Romanicae” se dovedește a fi o temerară și în bună măsură reușită tentativă de a reuni într-o singură formulă investigativă trei discipline definitorii ale culturii clasice: teologia, filologia și istoria. Secțiunile volumului urmăresc îndeaproape coordonatele colocviului, al cărui mobil declarat – așa cum transpare din cuvântul înainte semnat de lect. univ. dr. Valy Ceia – este acela de a pune în evidență convergența dintre ideea euro-

* Universitatea de Vest - Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, Universitatea Politehnica - Departamentul de Comunicare și Limbi Străine, Timișoara, Ed. Jate Press, Szeged 2012

peană contemporană și fundamentele culturale așezate prin construcția *Romaniei universale*, al cărui element constitutiv a fost (și ar putea fi și în prezentul lung) *civis Romanus*. Consemnând că secțiunile sunt consacrate istoriei și teologiei, respectiv, limbilor și literaturilor franceză, italiană, latină, română și spaniolă, precum și unui corpus atematic, dar și faptul că apariția editorială este dedicată împlinirii a 50 de ani de activitate academică în domeniul romanisticii de către prof. univ. dr. Ileana Oancea, ne vom opri în cele ce urmează asupra articolelor de istorie veche reunite în prima secțiune. Este vorba, într-o ordine formal-cronologică a temelor abordate, despre lucrările *Despre Împăratul Traian și cortegiul său triumfal, reprezentat pe un relief din sanctuarul Fortunei Primigenia din Muzeul Arheologic Paeneste* de Nicoleta Călina (pg. 36-44, în limba italiană), *Existau bariere cultural-lingvistice sau granițe religioase în Dacia Romană?* de Călin Timoc (pg. 102-107), *Vlahii din Peninsula Balcanică în lumina izvoarelor literare bizantine din secolele X-XII* de Remus Feraru (pg. 44-57) și *Nomenclatura instituțională romană și instituțiile românești – privire comparativă* de Mădălina Strehie (pg. 87-102).

Cel dintâi articol aduce în atenția specialiștilor un basoreliev în marmură, aflat în prezent în Muzeul Arheologic Praeneste din Palestrina (oraș cu un prestigiu deosebit din Orientul antic), lucrare care redă în limbajul artei imperiale clasice unul din triumfurile cu care a fost onorat Împăratul Traian, după cucerirea Daciei. Articolul atrage atenția asupra gestului de a amplasa basorelieful într-un sanctuar având, la acea dată, o vechime de cel puțin șapte secole, care a intrat sub stăpânirea Romei, laolaltă cu orașul și regiunea sa, aproape în același timp cu lumea dacică, în campania din anii 113-117, care a urmat căderii Sarmizegetusei.

Articolul semnat de Călin Timoc este meritoriu prin faptul că formulează o problemă inedită în contextul cercetărilor actuale ale provinciei imperiale de la nordul Dunării: în ce măsură populația Daciei Romane (constituită, după cum se știe, dintr-un foarte divers amestec de comunități etnice și religioase, așezate în mijlocul unei populații autohtone cel puțin aparent destructurate) constituia, în primele generații de după cucerire, o unitate socio-culturală? implicat, ce rol vor fi putut juca separațiile etno-culturale în comportamentul instituțional provincial, care nu a fost marcat de acte de nesupunere față de centrul imperial decât după trecerea a aproape un veac și jumătate de coexistență în diversitate?

Articolul consacrat consemnării vlahilor din „epoca anului o mie” reușește să ofere o succintă, dar expresivă sinteză asupra dimensiunilor pe care le avea la sfârșitul primului mileniu creștin, componenta sud-dunăreană a romanității orientale, precum și să surprindă (poate nu îndeajuns de bine subliniat, însă obiectivele studiului au fost atinse), faptul că între această lume a vlahilor sud-dunăreni și centrul propriu-zis bizantin se dezvoltase, în condițiile create după prăbușirea graniței imperiale din anii 602-610, o ruptură cultural-politică pe care revenirea Imperiului la Dunăre, în anii 971-1185, n-a mai putut-o șterge.

Nu în ultimul rând, salutăm readucerea în discuție, în termeni de istorie civilizațională, comparativă, a filiației instituțiilor de drept medievale românești din instituțiile imperiale romane și romano-bizantine, precum și a faptului că această matrice instituțională a influențat organizarea politico-juridică românească până în pragul contemporaneității. Ne exprimăm speranța că această readucere a subiectului în mediul academic constituie doar un prim pas, într-un demers care să porceadă la investigarea problemei fără complexe, astfel încât abordarea actuală, oarecum folclorizată, să fie depășită.